

Van: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>
Verzonden: 15-04-2026 12:03
Aan: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>,
[redacted] <[redacted]@fryslan.frl>
Onderwerp: FW: Last onder dwangsom zonnepark Skulenboarch

Hoi [redacted] en [redacted],

Zie hieronder mijn mail aan Matthijs. Dat betekent dat de dwangsom verzonden kan worden.

Mei freonlike groetnis,

[redacted]

Manager Groene Regelgeving
Domein Provinciale Omgeving
06-[redacted]
[redacted]@fryslan.frl

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 15 april 2026 12:02
Aan: Vries, Matthijs de <[redacted]@fryslan.frl>
CC: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>
Onderwerp: Last onder dwangsom zonnepark Skulenboarch

Beste Matthijs,

Zoals je weet is er vorige week een voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom verstuurd inzake zonnepark Skûlenboarch.

Inmiddels hebben wij de zienswijze ontvangen en beoordeeld. Deze geeft geen aanleiding om het voornemen aan te passen. Uit meerdere controles blijkt dat, ondanks herhaalde waarschuwingen en gemaakte afspraken, werkzaamheden – met name op het water – zijn uitgevoerd zonder dat deze vooraf ecologisch zijn onderbouwd en afgestemd, en zonder dat een actuele en goedgekeurde natuurtoets beschikbaar is. Daarmee wordt de zorgplicht voor flora en fauna overtreden.

Wij leggen daarom een last onder dwangsom op. De kern hiervan is dat werkzaamheden pas mogen worden uitgevoerd of hervat nadat:

- op basis van een actuele en goedgekeurde natuurtoets is aangetoond dat geen verbodsbepalingen worden overtreden, of
- – indien dat niet kan worden uitgesloten – eerst een omgevingsvergunning flora en fauna is verkregen.

De dwangsom bedraagt € **95.000 per dag**, met een maximum van € **475.000**.

We verwachten dat dit besluit wederom veel persaadacht zal krijgen en/of dat er bestuurlijk contact wordt gezocht. Het is daarom goed dat je hiervan op de hoogte bent. Voor de volledigheid heb ik het besluit, dat later vandaag wordt verzonden, als bijlage toegevoegd. Als je nog vragen hebt of een toelichting wil, dan hoor ik het graag.

Mei freonlike groetnis,

[Redacted signature]

Manager Groene Regelgeving
Domein Provinciale Omgeving

06- [Redacted phone number]

[Redacted email address]@fryslan.frl

Van: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Verzonden: woensdag 15 april 2026 10:21

Aan: [redacted], [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Onderwerp: RE: LOD Skulenboarch

Hoi [redacted],

Hier de aangepaste versie in PDF.

Mei freonlike groetnis,

[redacted]

Jurist
Team Groene Regelgeving

+31 (0) 58 - 292 [redacted]
06 [redacted]
[redacted]@fryslan.frl

Van: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Verzonden: woensdag 15 april 2026 10:04

Aan: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Onderwerp: RE: LOD Skulenboarch

Ah ja, sorry, hierbij de bijlage met de wijzigingen bijgehouden.

Mei freonlike groetnis,

[redacted]

Manager Groene Regelgeving
Domein Provinciale Omgeving

06-[redacted]

[redacted]@fryslan.frl

Van: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Verzonden: woensdag 15 april 2026 10:03

Aan: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Onderwerp: RE: LOD Skulenboarch

Hoi [redacted],

Tuurlijk. Heb je die foutjes gemarkeerd? Anders ga ik er zelf nog even kritisch doorheen natuurlijk.

Van: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Verzonden: woensdag 15 april 2026 09:59

Aan: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

CC: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@furmo.nl>

Onderwerp: RE: LOD Skulenboarch

Hoi [redacted],

Dank, ik ben er nog even goed doorheen gegaan en zag her en der nog wat taalkundige foutjes, wil jij die aanpassen en mij dan de nieuwe versie in pdf sturen? Dan stuur ik die door met een korte samenvatting naar gedeputeerde De Vries.

Mei freonlike groetnis,

[redacted]

Manager Groene Regelgeving
Domein Provinciale Omgeving
06-[redacted]
[redacted]@fryslan.frl

Van: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Verzonden: woensdag 15 april 2026 09:30

Aan: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

CC: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@furmo.nl>

Onderwerp: RE: LOD Skulenboarch

Dag [redacted],

Hier als PDF en voor de zekerheid ook als lokaal opgeslagen word-bestand (dan verspringt de lay-out wel wat t.o.v. het bestand in docbase).

Mei freonlike groetnis,

[redacted]

Jurist
Team Groene Regelgeving

+31 (0) 58 - 292 [redacted]

06 [redacted]

[redacted]@fryslan.frl

Van: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Verzonden: woensdag 15 april 2026 09:26

Aan: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

CC: [redacted], [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@furmo.nl>

Onderwerp: RE: LOD Skulenboarch

Hoi [redacted] en [redacted],

Wil een van jullie mij het pdf bestandje van de last toesturen als bijlage? Ik kan de last niet vinden in docbase.

Ik stem idd af met gedeputeerde.

Mei freonlike groetnis,

[redacted]

Manager Groene Regelgeving
Domein Provinciale Omgeving

06-[redacted]

[redacted]@fryslan.frl

Van: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Verzonden: dinsdag 14 april 2026 16:28

Aan: [redacted], [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

CC: [redacted], [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@furmo.nl>

Onderwerp: LOD Skulenboarch

Hoi [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted],

De last onder dwangsom is inmiddels geschreven en opgeslagen in docbase onder: 02504020.

@ [redacted], we horen graag of jij je hierin ook kunt vinden. Voor de zekerheid, jij stemt af met gedeputeerde de Vries toch?

@ [redacted], zou jij morgen ervoor willen zorgdragen dat de stukken en bijlagen de deur uitgaan? Ik bel je zo nog even over de bijlagen.

Mei freonlike groetnis,

[redacted] [redacted]

Jurist

Groene regelgeving

06 [redacted]

[redacted] [\[redacted\]@fryslan.nl](mailto:[redacted]@fryslan.nl)

Zonnepark Skulenboarch B.V.
Seadwei 14, 9261 XM Eastermar

Aangetekend en per gewone post

Tevens per e-mail verzonden: J@zonneparkskulenboarch.nl

Leeuwarden, 15 april 2026
Verzonden,

Ons kenmerk : 02504020
Domein/ Team : Groene Regelgeving
Behandeld door : Team Groene Regelgeving / (058) 292 59 25 of wnb@fryslan.frl
Uw kenmerk : n.v.t.
Bijlage(n) :
1.) Voornemen tot opleggen van last onder dwangsom 02499072
2.) Controlerapport Fumo d.d. 19 maart 2026
3.) Controlerapport Fumo d.d. 2 april 2026
4.) Controlerapport Fumo d.d. 13 april 2026
5.) E-mail d.d. 20-11-2025, onderwerp: Natuurtoets zandwinplas Skûlenboarch verouderd;
6.) E-mail d.d. 25-11-2025, onderwerp: Natuurtoets zandwinplas Skûlenboarch;
7.) E-mail d.d. 2 december 2025, onderwerp: RE: Natuurtoets zandwinplas Skûlenboarch verouderd;
8.) E-mail d.d. 13 maart 2026, onderwerp: RE: Natuurtoets Skûlenboarch
9.) E-mail d.d. 17 maart 2026, onderwerp: RE: Natuurtoets Skûlenboarch

Onderwerp : Last onder dwangsom wegens niet naleven omgevingswet, onderdeel flora en fauna

Geachte Geachte .

Op 9 april 2026 hebben wij aan u een voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom wegens niet naleven omgevingswet, onderdeel flora en fauna, toegestuurd. U bent in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen en u hebt van deze gelegenheid gebruik gemaakt middels uw zienswijze van 13 april 2026.

In onderstaande last onder dwangsom lichten wij allereerst nogmaals toe wat de aanleiding is geweest voor het opleggen van deze last onder dwangsom en wat is gebleken uit de verschillende controles en welke overtreding dit met zich meebrengt. Vervolgens zal worden ingegaan op uw zienswijze en uiteengezet waarom uw zienswijze het voornemen om een last onder dwangsom op te leggen niet heeft gewijzigd.

Vervolgens leest u welk wettelijk voorschrift wordt overtreden, welke last onder dwangsom wij aan u opleggen en hoe u voorkomt dat u deze dwangsom verbeurt.

Aanleiding en bevindingen controles

Op 11 maart 2026 heeft de provincie Fryslân een verzoek om handhaving ontvangen. Dit handhavingsverzoek had betrekking op de aanleg van zonnepark Skûlenboarch op de zandwinplas Skûlenboarch en de mogelijk negatieve effecten hiervan op de natuur.

Er was op het moment van ontvangst van dit verzoek reeds contact met Zonnepark Skûlenboarch B.V. over de actualisatie van de natuurtoets. De natuurtoets waarover werd beschikt, was reeds in 2020 uitgevoerd. Uitgangspunt is dat een ecologisch onderzoek niet ouder mag zijn dan drie jaar. Na drie jaar kan actualisatie noodzakelijk zijn alvorens met werkzaamheden gestart mag worden. Het ecologisch werkprotocol dat is gebaseerd op voornoemde natuurtoets is daarmee eveneens verouderd. In overleg met de provincie als bevoegd gezag dient te worden afgestemd of een actualisatie vereist is en hoe deze dient te worden uitgevoerd. In dit geval bleek actualisatie noodzakelijk, aangezien sinds 2020 verschillende beschermde soorten zijn waargenomen en/of zich hebben gevestigd in of aan de zandwinplas. Het gaat daarbij onder meer om de zeearend, ijsvogel en otter. Ook waren reeds in 2020 beschermde soorten vastgesteld, waaronder de meervleermuis, waarvoor destijds nader onderzoek is uitgevoerd. In de periode november en december 2025 bent u door de provincie gewezen op het feit dat de natuurtoets uit 2021 niet langer toereikend is en dat actualisatie noodzakelijk is voordat werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd of voortgezet. Volledigheidshalve zijn de desbetreffende e-mails bijgevoegd aan dit besluit.¹ U heeft daarop ecologisch adviesbureau BügelHajema ingeschakeld om deze actualisatie uit te voeren.

Na ontvangst van het handhavingsverzoek d.d. 11 maart 2026 hebt u verzocht om een fysiek overleg met de provincie Fryslân. Dit gesprek vond plaats op 12 maart 2026. Er is nogmaals benadrukt en afgesproken dat uitsluitend voorbereidende werkzaamheden op de oever konden plaatsvinden, mits door een ecooloog was onderbouwd dat deze werkzaamheden geen verstorend effect hebben op beschermde soorten en in afstemming met de provincie. Het voorgaande volgt tevens uit de e-mails die hierop volgden d.d. 13 maart 2026 en 17 maart 2026 met daarin een weergave van het gesprek van het gesprek op donderdag 12 maart 2026. Volledigheidshalve treft u ook deze e-mails aan als bijlage 8 en 9.

¹ Bijlage 5, 6 en 7.

Dit betekent dat alleen werkzaamheden die vooraf met de provincie zijn afgestemd én ecologisch onderbouwd, mochten worden uitgevoerd. Voor overige werkzaamheden, met name werkzaamheden op en in het water, gold dat deze niet mochten plaatsvinden zonder afgerond en goedgekeurd ecologisch onderzoek en – indien vereist – een omgevingsvergunning. De werkzaamheden die met de provincie zijn afgestemd en ecologisch onderbouwd betroffen:

- verplaatsen van het trafohuisje;
- het leggen van kabels richting het trafohuisje;
- het schieten van kabeltracés;
- enkele graafwerkzaamheden.

De provincie heeft met de uitvoering van enkel deze werkzaamheden ingestemd. Daarbij is ook duidelijk aangegeven dat werkzaamheden op het water nadrukkelijk niet kunnen plaatsvinden.

Controle d.d. 19 maart 2026

Naar aanleiding van deze afspraken heeft de FUMO op 19 maart 2026 een controle uitgevoerd op de locatie. Tijdens deze controle is geconstateerd dat, ondanks de gemaakte afspraken, werkzaamheden werden uitgevoerd die niet (volledig) in lijn waren met hetgeen was toegestaan. Daarbij is onder meer vastgesteld dat er pontons op het water zijn geplaatst. Het plaatsen van de pontons op het water is niet met de provincie afgestemd. De toezichthouder heeft tijdens de controle ook aangegeven dat de werkzaamheden op het water niet plaats konden vinden.

Controle d.d. 2 april 2026

Tijdens een hercontrole op 2 april 2026 is vervolgens vastgesteld dat opnieuw werkzaamheden zijn uitgevoerd die niet in overeenstemming waren met de gemaakte afspraken en waarvoor geen ecologische onderbouwing beschikbaar was waaruit bleek dat geen verstorende effecten op beschermde soorten optraden.

Daarbij is tevens geconstateerd dat werkzaamheden (deels) plaatsvonden op het water, terwijl expliciet was aangegeven dat dergelijke werkzaamheden niet zijn toegestaan. Het ging hierbij om het plaatsen van extra pontons op het water en het varen tussen de pontons met kleine grijze bootjes. Tijdens de controle heeft de toezichthouder wederom aangegeven dat de werkzaamheden op het water niet zijn toegestaan. Een dag later heeft de toezichthouder foto's ontvangen van een omstander waaruit blijkt dat er nog meer pontons op het water geplaatst waren.

Uit deze controles blijkt dat de gemaakte afspraken onvoldoende zijn nageleefd en dat werkzaamheden zijn uitgevoerd zonder dat vooraf voldoende zekerheid bestond over de ecologische gevolgen daarvan. Ook heeft zowel de provincie als de toezichthouder (meermaals) aangegeven dat de werkzaamheden op het water niet zijn toegestaan. Desondanks worden de werkzaamheden nog steeds uitgevoerd en uitgebreid.

Zoals tevens benoemd in het voornemen tot opleggen van een last onder dwangsom wordt ondertussen gewerkt aan de geactualiseerde natuurtoets en is deze in een vergevorderd stadium. Dat brengt echter niet met zich mee dat de werkzaamheden vooruitlopend daarop kunnen worden uitgevoerd.

Controle d.d. 13 april 2026

Naar aanleiding van het voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom door de provincie Fryslân heeft een toezichthouder op 13 april 2026 een hercontrole gedaan. Hierbij heeft de toezichthouder vastgesteld dat er opnieuw werkzaamheden werden uitgevoerd die niet in overeenstemming waren met de gemaakte afspraken. Zo zijn er zwarte boeien op het water geplaatst ter voorbereiding van het plaatsen van de ankers van de bootjes die de zonnepanelen op hun plaats moeten houden. Ook zijn er meerdere pontons op het water gesignaleerd. Op één van de pontons stond een kraan. Met deze kraan worden naar uw eigen zeggen de ankers geplaatst. De toezichthouder heeft daarnaast meerdere signalen gekregen waardoor bij hem de indruk is ontstaan dat er op alle dagen – ook na ontvangst van het voornemen van de last onder dwangsom op 9 april 2026 – werkzaamheden zijn uitgevoerd op het water, behalve op zondag 12 april 2026.

Begane overtreding

In artikel 11.27 lid 1 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: het Bal) is bepaald dat eenieder voldoende zorg in acht dient te nemen voor (onder andere) in het wild levende dieren en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt tevens in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn of haar handelen of nalaten negatieve gevolgen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en hun leefomgeving, deze handelingen achterwege moet laten of in ieder geval de noodzakelijke maatregelen dient te treffen om die gevolgen te voorkomen. Daarnaast volgt uit lid 2 van dit artikel dat, indien er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van beschermde diersoorten ter plekke, van tevoren op basis van objectieve gegevens vast moeten worden gesteld dat nadelige gevolgen voor de desbetreffende soort, hun nest, foerageerplaats, voortplantingsplaats dan wel hun rustplaats, zijn uitgesloten.

Van de locatie is bekend dat het geschikt leefgebied is van verscheidene beschermde diersoorten en deze komen hier ook (veelvuldig) voor. Dit betreft in ieder geval de soorten; otter, zeearend, ijsvogel en meervleermuis. De gevolgen van het niet naleven van de zorgplicht kunnen ernstig zijn.

Omdat er géén afgeronde dan wel goedgekeurde natuurtoets aanwezig is, is op dit moment onvoldoende duidelijk wat de gevolgen gaan zijn van zowel de aanlegfase van het zonnepark als de gebruiksfase. Er kan derhalve niet worden vastgesteld voor welke artikelen (wellicht) een omgevingsvergunning, onderdeel flora en fauna noodzakelijk is of welke mitigerende maatregelen zouden moeten worden getroffen. Gelet op het geconstateerde, zie meer uitgebreid voornoemde handavingsrapporten, concluderen wij dat u in ieder geval in overtreding bent van bovengenoemde specifieke zorgplicht, zoals vastgelegd in artikel 11.27 Bal.

Gelet op het feit dat is geconstateerd dat;

- bekend is, dan wel had kunnen, zijn dat door het plaatsen van zonnepanelen op een zéér groot deel van het oppervlakte van de zandwinplas negatieve effecten kunnen optreden op het leefgebied van deze soorten;
- voorsnog niet (volledig) duidelijk is welke effecten op welke soorten precies te verwachten zijn;
- u er door zowel de toezichthouder van de FUMO als de provincie reeds meerdere malen op bent gewezen dat u een actuele natuurtoets diende te laten uitvoeren vóórdat u kon starten dan wel verdergaan met de werkzaamheden;

- u hierbij meermaals hebt aangegeven dat de belangen om het project op korte termijn doorgang te laten vinden voor u erg groot zijn;
- in overleg is besproken dat niet versturende werkzaamheden op de kant doorgang konden vinden in afwachting van de natuurtoets maar dat het wateroppervlakte vrij moest blijven;
- desalniettemin is overgegaan tot het plaatsen van pontons en boten op het water, ook nadat er door de toezichthouder meermaals is aangegeven dat dit niet is toegestaan en nadat het voornemen tot opleggen van een last onder dwangsom is verstuurd;
- de natuurtoets nog niet is afgerond dan wel goedgekeurd;
- daardoor niet kan worden vastgesteld voor welke wetsartikelen in het kader van bescherming van flora en fauna u een omgevingsvergunning nodig hebt dan wel, of en zo ja welke mitigerende maatregelen zouden moeten worden getroffen;

U derhalve in ieder geval handelt in strijd met de specifieke zorgplicht voor flora en fauna.

Reactie op uw zienswijze

In uw zienswijze schetst u allereerst de procedure en omschrijft u uw interpretatie van het tot nu toe doorlopen proces. Zoals u zelf ook benoemt in uw zienswijze bestaat kennelijk een verschil van interpretatie. Dit verschil van inzicht spitst zich toe op een aantal punten in het bijzonder. Op deze punten zullen wij kort ingaan. Voor het overige hebben wij uw procesomschrijving ter kennisgeving aangenomen en verwijzen wij nogmaals naar de documentatie zoals die is bijgevoegd aan dit besluit.

U schrijft in uw zienswijze dat bij u de indruk is ontstaan dat de (concept)actualisatie van de natuurtoets er op zou wijzen dat de uitkomsten van de natuurtoets niet wezenlijk zouden verschillen van de eerdere natuurtoets. Ook stelt u dat er overeenstemming zou bestaan over het 'gewoon doorgang' kunnen vinden van werkzaamheden. Daarbij benoemt u dat u de mededelingen vanuit de provincie hebt opgevat als slechts een voorkeur.

Wij kunnen deze interpretatie niet plaatsen en deze strookt tevens niet met hetgeen door u is aangegeven gedurende het gesprek. Er is door ons duidelijk aangegeven dat zowel de natuurtoets als de documenten die daarop zijn gebaseerd, zoals het ecologisch werkplan, een actualisatie behoeften en wellicht aanleiding zouden geven tot het ingaan van een vergunningentraject.² Door u is in dit gesprek benadrukt dat, indien daadwerkelijk een uitgebreid(er) ecologisch onderzoek moest worden uitgevoerd en wellicht ook een vergunningentraject moest worden doorlopen, dit het faillissement van de aannemer tot gevolg zou kunnen hebben.

Ook is door u meermaals benadrukt dat de financiële gevolgen van de geschetste gang van zaken zeer gróót waren. De gemeente alleen al zou zeven miljoen hebben geïnvesteerd, zo is door u benadrukt. Er is daarop door de provincie aangegeven dat wij ons konden voorstellen dat dit een erg vervelende boodschap was met mogelijk verstrekkende financiële gevolgen maar dat het voorgaande niet wegnam dat moet worden gewerkt conform wet- en regelgeving. Dat nu wordt gesteld dat u in de veronderstelling verkeerde dat werkzaamheden gewoon doorgang konden vinden of dat vanuit de provincie enkel een voorkeur is benoemd, kunnen wij derhalve niet volgen.

² Zie tevens de inhoud van bijlage 5 tot en met 9.

Mocht bij u wel de indruk hebben bestaan dat óók voorbereidende werkzaamheden op het water (na ecologische onderbouwing) konden plaatsvinden, dan is het onlogisch dat dit niet in diezelfde e-mailwisseling met ons is afgestemd. Wij gaan er, mede door hetgeen besproken en bevestigd middels e-mailwisseling, vanuit dat bij u wel degelijk de indruk bekend was dat de werkzaamheden vooraf ecologisch beoordeeld moesten worden én afgestemd moesten worden met de provincie, voordat deze werkzaamheden konden plaatsvinden. Daarbij benadrukken wij dat het ten allen tijden de verantwoordelijkheid is van de initiatiefnemer om te werken conform wet- en regelgeving.

Met betrekking tot de uitkomsten van de controles lezen wij in uw zienswijze dat u erkent dat dat de gang van zaken rondom ecologie niet voldoende zorgvuldig heeft plaatsgevonden. U hebt kennelijk op 10 april 2026 aan Elix opgedragen de werkzaamheden op het water stil te leggen en ervoor zorg te dragen dat benodigde ecologische begeleiding direct zouden worden geoptimaliseerd alvorens de werkzaamheden weer zouden mogen worden opgepakt. Ook schrijft u dat de desbetreffende werkzaamheden pas worden uitgevoerd wanneer en vanuit ecologisch perspectief en schriftelijk is vastgesteld dat de betreffende werkzaamheid geen negatieve effecten op soorten met zich meebrengen. Wij gingen er naar aanleiding van de eerdere communicatie en gesprekken met zowel de provincie als met de toezichthouder vanuit dat u dit reeds (veel) eerder met uw aannemer zou hebben gecommuniceerd. Bovendien is ook uit de meest recente controle van 13 april 2026 gebleken dat na 10 april 2026 de werkzaamheden, ook op het water, doorgang hebben gevonden.

Tot slot schrijft u in uw afsluitende alinea's dat u de mening bent toegedaan dat niet *daadwerkelijk* een overtreding van de zorgplicht plaatsvindt. U werkt conform een ecologisch werkprotocol en onder ecologische begeleiding, zo stelt u. Ook zijn er reeds veel onderzoeksgegevens beschikbaar waaruit niet zou blijken van mogelijk nadelige gevolgen voor betrokken beschermde soorten. Uw inziens geeft u daarmee op correcte wijze invulling aan de open norm van de zorgplicht. Daarbij benadrukt u dat u vanaf nu gaat bewaken dat er zal worden gewerkt conform de gemaakte afspraken met de provincie.

Op de momenten dat onze toezichthouder ter plaatse is geweest is hem niet gebleken dat werd gewerkt onder ecologische begeleiding of conform een ecologisch werkprotocol. Bij de uitvoerende partij, Elix, was ook géén ecologisch werkprotocol bekend. Bovendien is het ecologisch werkprotocol uit 2021 onvolledig en verouderd. De onderzoeksgegevens waarover u schrijft zijn weliswaar beschikbaar maar ook deze zijn vooralsnog niet compleet dan wel akkoord bevonden. De aanvullende vragen vanuit de provincie zowel omtrent het ecologische onderzoek als de Aeriusscalculatie zijn tevens nog niet beantwoord dan wel akkoord bevonden. U hebt daarover ook aangegeven nog niet te beschikken over voldoende gegevens omtrent de zeearend. In uw zienswijze herhaalt u dat u ondanks inspanningen moeite hebt om de gevraagde GPS-data over de zeearend te verkrijgen. De werkgroep zeearend heeft hierover aan de toezichthouder aangegeven dat zij begin april 2026 een eerste verzoek hebben ontvangen. Daarop zou door de werkgroep zijn geantwoord dat zij de data kunnen verstrekken maar dat zij graag willen weten in het kader waarvan zodat de verzamelde ongeïnterpreteerde data juist kan worden geduid en dat zij daarvoor een offerte kunnen opsturen. Hoewel wij begrijpen dat het in dit geval als vervelend wordt ervaren dat deze gegevens nog niet voor u beschikbaar zijn, willen wij wel benadrukken dat dit niet betekent dat u door kunt gaan met de werkzaamheden zonder deze gegevens. Deze gegevens spelen een essentiële rol in de ecologische beoordeling.

Juist omdat het ecologisch onderzoek nog niet volledig en actueel is kan niet worden gesteld dat is aangetoond dat de uitvoering van dit project geen nadelige gevolgen zal hebben voor de betrokken beschermde soorten. Dit is dan ook een evidente overtreding van de zorgplicht ex art. 11.27 van het Bal, waarin onder andere staat vermeld dat: degene die een flora- en fauna-activiteit verricht en weet dan wel redelijkerwijs kan vermoeden dat de activiteit nadelige gevolgen kan hebben, hij alle maatregelen dient te treffen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk ongedaan te maken, beperken dan wel achterwege te laten. En verder in lid 2 van dit artikel, dat dit in ieder geval inhoudt dat, als er aanwijzingen van de aanwezigheid van beschermde soorten zijn: er wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten. Daarbij valt uit hetgeen al wel bekend is geenszins af te leiden dat nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten.

Uw zienswijze heeft er gelet op het voorgaande dan ook niet toe geleid dat ons voornemen tot het opleggen van een dwangsom is gewijzigd.

Last onder dwangsom

Vanwege voornoemde overtreding is besloten aan u de volgende last onder dwangsom op te leggen:

Last onder dwangsom

U dient te voorkomen dat de wettelijke zorgplicht ex art. 11.27 Bal wordt overtreden.

Dit houdt in dat u alle maatregelen neemt of laat nemen die redelijkerwijs van u kunnen worden gevraagd om negatieve gevolgen voor de betrokken soorten te voorkomen. Het voorgaande dient u te doen en aan te tonen op basis van objectieve gegevens.

Het voorgaande betekent in elk geval dat:

- U, voordat (flora- en fauna) activiteiten worden verricht of hervat, dient te beschikken over een actuele en goedgekeurde natuurtoets voor alle mogelijk betrokken soorten maar in ieder geval voor de; zeearend, (meer)vleermuis, ijsvogel en otter, uitgevoerd door een deskundige;*
- Uit voornoemde ecologische toets dient voldoende, op basis van objectief verifieerbare gegevens, dat met zowel de aanleg van het zonnepark als de in gebruik name daarvan, géén verbodsbepalingen worden overtreden en dat derhalve géén omgevingsvergunning flora en fauna nodig is of;*
- Indien uit de ecologische toets volgt dat wel een omgevingsvergunning flora en fauna nodig is, u eerst een omgevingsvergunning flora en fauna dient te verkrijgen alvorens u de werkzaamheden ter voorbereiding van de aanleg van het zonnepark dan wel de aanleg of het gebruik van het zonnepark mag hervatten.*

Voldoet u niet, niet volledig of niet tijdig aan deze last, dan verbeurt u een dwangsom van: € 95.000,- (zegge: vijfennegentigduizend euro) per kalenderdag geldt, met een maximum van in totaal €475.000,-) (vierhonderdvijfenzeventigduizend euro). Indien u na het verbeuren van een dwangsom nog steeds verbodsovertredingen dreigt te (laten) begaan of begaat, kunnen wij opnieuw een last onder dwangsom opleggen of een andere vorm van bestuursdwang toepassen. Dit houdt tevens in dat werkzaamheden kunnen worden stilgelegd. Deze dwangsom kan ook hoger zijn dan de dwangsom die in deze brief wordt genoemd.

Toelichting last onder dwangsom

Gelet op het algemeen belang dat is gediend met handhaving, zal in geval van overtreding van een wettelijk voorschrift het bestuursorgaan dat bevoegd is om met bestuursdwang of een last onder dwangsom op te treden, in de regel van deze bevoegdheid gebruik moeten maken. Dit heet de beginselplicht tot handhaving. Op grond van artikel 122, tweede lid, Provinciewet in samenhang met artikel 5:32 Awb zijn wij bevoegd tot het opleggen van een last onder dwangsom voor verbodsovertredingen zoals hier aan de orde in de provincie Fryslân.

Conform de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht zijn wij voornemens aan u een last onder dwangsom als bedoeld in artikel 5:32 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) op te leggen om te voorkomen dat u (nogmaals) de zorgplicht niet in acht neemt bij het (laten) uitvoeren van activiteiten/werkzaamheden. Concreet verplichten wij u tot het naleven van de zorgplicht zoals deze volgt uit artikel 11.27 van het Bal. Hierboven staat beschreven hoe u dat kunt doen.

Het overgaan tot het opleggen van de dwangsom is, overeenkomstig het bepaalde in artikel 5.32b van de Algemene wet bestuursrecht, op basis van evenredigheid vastgesteld. Hierbij is gekeken naar de ernst van de overtreding en de gevolgen van de overtreding ten opzichte van het belang dat wordt gediend met de desbetreffende voorschriften. Ook is rekening gehouden met de wijze waarop u zich als overtreder typeert. Uw gedrag is in eerste instantie hierbij ingeschaald als onverschillig, neigend naar calculerend.³

Tevens is rekening gehouden met het feit dat van een dwangsom een financiële prikkel uit dient te gaan. De hoogte van de dwangsom staat dan ook in verhouding tot het totale bedrag dat gemoeid gaat met het project. Dit bedrag wordt geraamd op dertig miljoen euro. Ook in een mondeling gesprek met de provincie is door u aangegeven dat er zéér hoge bedragen zijn geïnvesteerd in het project. Daarbij is rekening gehouden met het feit dat u een professionele partij bent en dat u meermaals bent gewezen op de verplichting om te beschikken over een actuele natuurtoets. De werkzaamheden duurden onverminderd voort, ook na het versturen van het voornemen tot opleggen van de dwangsom. Ook is op meerdere momenten, zowel in communicatie met de provincie als met de toezichthouder door u aangegeven dat u 'de grenzen opzoekt'. Uw gedrag als overtreder schalen wij mede gelet daarop inmiddels in als calculerend (C). De indruk is ontstaan dat van het voorgenomen bedrag niet afdoende financiële prikkel uitging. De hoogte van de dwangsom is gelet daarop aangepast naar een bedrag van € 95.000,- per overtreding.

Wij hebben uw belang afgewogen tegen het wettelijk te beschermen belang, te weten de naleving van de zorgplicht. Ons is voornamelijk niet gebleken van bijzondere omstandigheden die maken dat wij van handhaving moeten afzien. Wij zijn tot de conclusie gekomen dat het algemeen belang dat is gediend bij handhaving in dit geval doorslaggevend is. Dit leidt tot het opleggen van een last onder dwangsom.

³ Basisinterventiematrix voor het positioneren van de overtreding, Figuur 1 Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht

Informatie

Indien u naar aanleiding van deze brief vragen heeft, kunt u contact met ons opnemen via het telefoonnummer of het e-mailadres bovenaan deze brief. Wij willen u verzoeken daarbij het kenmerk van deze brief te vermelden.

Hoogachtend,
Namens het college van Gedeputeerde Staten,

Teammanager Groene Regelgeving

Bezwaar

Degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken kan tegen dit besluit binnen zes (6) weken na de verzending daarvan een bezwaarschrift indienen bij Gedeputeerde Staten, Postbus 20120, 8900 HM in Leeuwarden.

Het bezwaarschrift moet ten minste bevatten:

- a. de naam en het adres van de indiener;
- b. de dagtekening;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en bij voorkeur met vermelding van het *kenmerk* van het besluit;
- d. de gronden van het bezwaar;
- e. de handtekening van de indiener.

Meer informatie over de bezwaarschriftenprocedure vindt u op www.fryslan.nl onder "contact", of u kunt bellen met het secretariaat van de bezwaarschriftencommissie, tel. (058) 292 59 25.

Het indienen van een bezwaarschrift schorst niet de werking van dit besluit. De indiener van een bezwaarschrift kan, als onverwijlde spoed dat eist, een voorlopige voorziening vragen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Noord-Nederland, Afdeling Bestuursrecht, Postbus 150, 9700 AD in Groningen. Aan een verzoek om een voorlopige voorziening zijn wel kosten (griffierecht) verbonden.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

P Art. 5.1 lid 5

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de onevenredige benadeling welke, in uitzonderlijke gevallen, wordt toegebracht aan een ander belang dan genoemd in art. 5.1 de leden 1 en 2, bij andere informatie dan milieu-informatie.